

2005 ve 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programlarına Yönelik Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme*

Bahaddin ŞAHİN¹

Öz

Bilim ve teknolojideki hızlı değişim ve gelişmeler toplumun ve bireyin ihtiyaç duyduğu bilgi ve becerilerin de zaman içerisinde değişmesine sebep olmaktadır. Tüm bu değişimler ise diğer öğretim programlarında olduğu gibi Coğrafya Dersi Öğretim Programlarının da zaman içerisinde çağın gerekliliklerine uygun olarak değişimini beraberinde getirmektedir. Bu sebeple 1924'ten günümüze değin çok sayıda Coğrafya Dersi Öğretim Programı uygulamaya konulmuştur. Bu programlar içerisinde genel anlamda en köklü değişikliğin 2005 yılında yürürlüğe giren Coğrafya Dersi Öğretim Programıyla yapıldığı söylenebilir. 2005 Öğretim programında 2010, 2011 ve 2014 yıllarında çeşitli şekilde revizyonlar gerçekleştirilmiştir. Fakat bu revizyonlar ders saati ve kazanım sayılarındaki değişimi kapsayan küçük ölçekli değişiklikler olarak gerçekleşmiştir. MEB 2016-2018 yılından günümüze kadar temel eğitim ve ortaöğretim düzeyinde toplam 51 programda yenileme, güncelleme ve gözden geçirme çalışması yapmıştır. Bu çalışmanın amacı 2005'ten 2018'e kadar olan 13 yıl içerisinde Coğrafya Dersi öğretim Programında gerçekleştirilen değişiklikleri ortaya koymak suretiyle 2005 ve 2018 programlarını öğrenme alanı/ünite, kazanım, beceri ve değerler bağlamında karşılaştırmaktır. Araştırmada nitel bir araştırma yöntemi olan doküman analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda Coğrafya dersi öğretim programı ekseninde öğrenme alanı, kazanım, beceri ve değerleri de içerisine alan büyük ölçekli bir değişim gerçekleştirildiği görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Coğrafya dersi öğretim programı, coğrafya eğitimi, kazanım, değer, beceri

Abstract

The sociocultural structure, rapid changes and developments in science and technology lead, at the same time, to a change in the knowledge and skills as needed by the society and individuals over time. All such changes also bring about a change in the Geography Course Curriculums over time as well as the other curriculums in line with the necessities of the time. Therefore, a number of Geography Course Curriculums have been implemented since 1924 . It can be said that generally the most radical change was introduced by the Geography Course Curriculum that entered into force in 2005. There implemented various revisions to the curriculum in 2010, 2011, and 2014. Nevertheless, such revisions were rather small-scale amendments covering changes in the course hours and the number of objectives. The Ministry of National Education has conducted a total of 51 curriculum renewal, update, and revision activities on primary education and secondary education levels since 2016-2018. The aim of the present study is to compare the 2005 and 2018 curriculums in the context of objectives, skills, and values by addressing the changes made in the Geography Course Curriculum within 13 years since 2005. The research was conducted through a qualitative research model, document analysis or document review. As a result of the study, it was seen that a large-scale change was made in the axis of geography course curriculum, also encompassing learning domain, objectives, skills, and values.

Keywords: Geography course curriculum, geography education, objectives, values, skills

*Bu çalışmanın bir kısmı 2. Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Sempozyumu'nda bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Bahaddin Şahin, Coğrafya Öğretmeni, Millî Eğitim Bakanlığı, bahaddinsahin@gmail.com

Giriş

Bilimsel ve teknolojik gelişmeler öğretim programı geliştirme çalışmalarının dinamik olmasını bir başka deyişle bu alanla ilgili araştırma ve geliştirme çalışmalarının sürekliliğini gerekli kılmaktadır (Demirel, 2004; Erden, 1993; Geçit, 2008). Bu gereksinimin yanında öğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde eğitim alanındaki yeni yönelimler ile mevcut ve daha önceki programların aksayan yönlerinin belirlenmesi de son derece önemlidir (Engin, Akbaş ve Gençtürk, 2003). Bu bağlamda Coğrafya Dersi Öğretim Programında da Cumhuriyetin ilanından günümüze değin uzanan 95 yıl içerisinde pek çok değişiklik gerçekleşmiştir. Ancak 1924-1993 tarihleri arasında uygulanan coğrafya dersi öğretim programları incelendiğinde bu programların genel olarak coğrafya konularını sınıflandırmadan oluşan başlıklar ve ders adlarından ibaret olduğu göze çarpmaktadır (Karabağ ve Şahin, 2007). Bu çerçevede 2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programı önceki programlarla karşılaştırıldığında tüm program öğelerine yer verilen ilk modern program olarak kabul edilebilir (Demiralp, 2017). 2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programının bir diğer olumlu yansıması ise programın kabulü ile birlikte coğrafya dersinin haftalık ders saatinin artması olmuştur (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2005). 1992 programında, tüm ortaöğretim kurumları ölçeğinde coğrafya dersi sadece 9.sınıf seviyesinde mecburi iken 2005 programında 10.sınıf seviyesinde de mecburi ders haline gelmiştir. Bu bağlamda 2005 yılı ve sonrasında Türkiye'de coğrafya öğretim programlarına yönelik olarak çok sayıda bilimsel yayın yapılarak program değişimi çeşitli yönleriyle ele alınmıştır (Girgin, 2010; Karabağ ve Öztürk, 2007; Kızılçaoğlu, 2006; Koç ve Aksoy, 2010; Şahin ve Karabağ, 2006; Turoğlu, 2006; Şahin,). Bununla birlikte Türkiye'de sadece öğretim programları ile ilgili değil; aynı zamanda coğrafya eğitimi ile ilgili olarak 2000'li yıllardan sonra yayın sayısı artmıştır (Öztürk, 2014; Ünlü, 2014).

2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programı, 2010, 2011 ve 2014 tarihlerinde üç farklı revizyon geçirmiştir. Bunlardan 2010 ve 2011 revizyonları bazı kazanım ifadelerinin ve kazanım numaralarının değiştirilmesi şeklinde olan küçük çaplı değişiklikler olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılında gerçekleşen revizyon ise diğerlerine göre daha büyük ölçekli olmuştur. Bu değişikliklerin temelinde yatan sebep ise 10.sınıf Coğrafya Dersi Öğretim Programının zorunlu ve seçmeli olmak üzere 2+2 şeklinde olan haftalık ders saatinin seçmeli kısmının kaldırılmasıyla 2 saate düşmesidir. Bu nedenle yapılan değişiklikler sadece 10.sınıf seviyesinde olmuştur. Ancak bu durum Coğrafya Dersi Öğretim Programına olumsuz şekilde yansımış daha önce 147 olan kazanım sayısı 140'a düşmüştür (MEB, 2014). Diğer taraftan 10.sınıf seviyesinde daha önce zorunlu olan kazanım sayısı 24 iken söz konusu değişiklikte 33'e yükselmiştir (Tablo 1). 2014 yılında gerçekleştirilen bu değişikliğin ardından 2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programı 2017-2018 eğitim-öğretim yılına kadar yürürlükte kalmıştır.

Tablo 1. 2014 Revizyonu ile 10.Sınıf Coğrafya Dersi Öğretim Programında Gerçekleşen Değişiklikler

Öğrenme Alanı	Kaldırılan Kazanım	Değişiklikten Önceki Kazanım Sayısı	Değişiklikten Sonraki Kazanım Sayısı
Doğal Sistemler	A.10.2.Levha tektoniği ile deprem kuşakları, sıcak su kaynakları ve volkanların dağılışını ilişkilendirir.	6	5
Beşerî Sistemler	B.10.3. Dünya nüfusunun tarihsel süreçteki değişimini yorumlar. B.10.5. Nüfus artış oranının değişiminde etkili olan faktörleri sorgular. B.10.8. Geçmişten günümüze farklı geçim tarzlarını, ekonomik faaliyetler ve toplumsal değişimler açısından analiz eder.	10	7
Mekânsal Bir Sentez: Türkiye	Kaldırılan kazanım yok. Daha önce seçmeli olan C.10.3,C.10.7, C.10.8, C.10.10,C.10.11, C.10.14 ve C.10.15 kazanımları zorunlu hale getirildi.	18	18
Küresel Ortam: Bölgeler ve Ülkeler	Ç.10.1. Kıtaların ve okyanusların konumsal önemindeki değişimi tarihsel süreçten örneklerle değerlendirir. Ç.10.2. Bölgeler ve ülkeler arası etkileşimde teknolojik gelişmelerin rolünü örneklendirir.	3	1
Çevre ve Toplum	D.10.2. Dünyanın farklı bölgelerinde doğal afetlere yönelik geliştirilen yöntemleri afet yönetimi açısından analiz eder.	3	2
Toplam	7	40	33

Kaynak: MEB, Coğrafya Dersi Öğretim Programı, 2014

2016 yılına gelindiğinde ise Milli Eğitim Bakanlığı tarafından başlatılan program yenileme, güncelleme ve gözden geçirme çalışmaları toplam 51 öğretim programını kapsayacak şekilde başlatılmıştır. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 18 Temmuz 2017 tarihinde yapılan basın açıklaması incelendiğinde öğretim programlarının değiştirilme gerekçesi olarak sadece bilimsel ve teknolojik gelişmelerin değil aynı zamanda uluslararası ölçekte gerçekleştirilen sınavların sonuçları ile farklı ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından hazırlanan raporların da etkili olduğu dikkati çekmektedir (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı [TTKB], 2017b). Bu durum üzerinde Türkiye'nin 2003 yılından bu yana katıldığı PISA olarak adlandırılan ve OECD tarafından gerçekleştirilen Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı verilerinin etkili olduğu anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda Coğrafya Dersi Öğretim Programının da dâhil olduğu 51 öğretim programı 13 Ocak 2017 tarihinde Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından askıya çıkartılarak tüm paydaşların görüşlerine sunulmuştur. Kamuoyundan gelen geri bildirimler, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca değerlendirilerek yenilenen programlar, 18 Temmuz 2017 tarihinde gerçekleştirilen söz konusu basın toplantısında kamuoyu ile paylaşılmıştır. Yenilenen programlar Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 17/07/2017 tarihli 84 nolu kararıyla 2017-2018 eğitim öğretim yılında 1, 5 ve 9. sınıflarda, 2018-2019 eğitim öğretim yılında ise tüm sınıflar ve tüm derslerde olmak üzere uygulanmaya konulmuştur (TTKB, 2017a). Bu noktada 2005 yılında uygulamaya konulan programlardan farklı olarak kademeli bir geçiş sisteminin benimsenmediği dikkat çekmektedir.

2017-2018 eğitim ve öğretim yılı itibarıyla pilot uygulaması yapılan öğretim programlarına yönelik izleme değerlendirme çalışmaları yapılmak suretiyle tekrar gözden geçirilen öğretim

programları 20 Ocak 2018 tarihinde kamuoyu ile paylaşılmıştır. Talim ve Terbiye Kurulu'nun 19 Ocak 2018 tarihli 26 sayılı kararıyla kabul edilen Coğrafya Dersi Öğretim Programı da bu programlar içerisinde yer almaktadır (TTKB, 2018). Böylece 2017 Coğrafya Dersi Öğretim Programı aradan geçen altı aylık süreç içerisinde küçük çaplı bir revizyon geçirmiştir. Yapılan değişikliklerle bazı kazanım ifadeleri, kazanım sıralaması ve kazanım açıklamaları değişirken aynı zamanda çok dar ölçekli olmak üzere yeni kazanım açıklamaları da programa eklenmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. 2017 Coğrafya Dersi Öğretim Programında 2018 Revizyonu ile Yapılan Değişiklikler

2017 Coğrafya Dersi Öğretim Programı	2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programı
9.1.3. Coğrafya biliminin gelişimini açıklar. b) Coğrafya biliminin gelişimine katkı sağlayan Türk ve Müslüman bilim insanlarının çalışmalarına da yer verilir.	9.1.3. Coğrafya biliminin gelişimini açıklar. b) Coğrafya biliminin gelişimine evrensel ölçekte katkı sağlayan Türk ve Müslüman bilim insanlarının çalışmalarına da yer verilir.
9.1.5. Haritayı oluşturan unsurlardan yararlanarak harita kullanır. a) Projeksiyonlara yer verilir.	9.1.6. Haritayı oluşturan unsurlardan yararlanarak harita kullanır. a) Harita Projeksiyonlarına yer verilir
9.1.7. Eş yükselti eğrileriyle çizilmiş haritalar üzerinde yer şekillerini ayırt eder. a) Haritalarda yer şekillerinin gösteriminde kullanılan yöntemlere yer verilir. b) Eş yükselti eğrilerinin özelliklerine yer verilir.	9.1.8. Haritalarda yer şekillerinin gösteriminde kullanılan yöntemleri açıklar. a) Eş yükselti eğrilerinin özelliklerine yer verilir. b) Eş yükselti eğrileriyle çizilmiş haritalar üzerinde yer şekillerinin ayırt edilmesine yer verilir. c) Haritalarda yer şekillerinin gösterme yöntemlerinden renklendirme ve kabartma yöntemine de yer evrilir.
9.1.12. Yeryüzündeki farklı iklim tiplerinin özellikleri ve dağılışları hakkında çıkarımlarda bulunur.	9.1.12. Yeryüzündeki farklı iklim tiplerinin özellikleri ve dağılışları hakkında çıkarımlarda bulunur. Gerçek istasyonlara ait klimatolojik verilerin yer aldığı iklim grafiklerine yer verilir.
9.2.4. Türkiye'deki yerleşim birimlerini fonksiyonel özellikleri açısından ayırt eder. a) Fonksiyonel özelliklerine göre yerleşmelere yer verilirken Türkiye'nin idari yapısına değinilir. b) Türkiye'nin idari yapısı verilirken ülkenin mevcut sınırlar dâhilinde bölünmez bütünlüğüne vurgu yapılır.	9.2.4. Türkiye'deki yerleşim birimlerini idari fonksiyonlarına göre ayırt eder. Türkiye'nin idari yapısı verilirken ülkenin mevcut sınırlar dâhilinde bölünmez bütünlüğüne vurgu yapılır.
9.3.1. Dünyadaki farklı bölge örneklerini, özellikleri ve bölge belirlemede kullanılan kriterler açısından değerlendirir. a) Türkiye'den de doğal ve beşerî bölge örneklerine yer verilir. b) Türkiye'deki farklı bölge örneklerinin varlığından ve bu zenginlikten hareketle ülke sevgisine vurgu yapılır.	9.3.1. Dünyadaki farklı bölge örneklerini, özellikleri ve bölge belirlemede kullanılan kriterler açısından değerlendirir. a) Şekilsel ve işlevsel bölge ayrımına yer verilir. b) Türkiye'den ve dünyadan farklı bölge örneklerine yer verilir.
9.4.2. Doğal ortamda insan etkisiyle meydana gelen değişimleri sonuçları açısından değerlendirir. a) Örnek olaylardan hareketle doğa-insan etkileşiminden kaynaklanan risklere değinilir.	9.4.2. Doğal ortamda insan etkisiyle meydana gelen değişimleri sonuçları açısından değerlendirir. a) Örnek olaylardan hareketle insanın atmosfer, litosfer, hidrosfer ve biyosfer üzerindeki etkilerine yer verilir.
10.4.4. Afetlerden korunma yöntemlerini açıklar. c) Afetlerin meydana gelme sürecinde bireylere düşen sabır ve sorumluluklara değinilir.	10.4.4. Afetlerden korunma yöntemlerini açıklar. c) Afetlerin meydana gelme sürecinde bireylere düşen sorumluluklara değinilir.
12.2.8. Türkiye'deki ulaşım sisteminin gelişim sürecini açıklar.	12.2.9. Türkiye'deki ulaşım sisteminin gelişim sürecini açıklar.

İstatistiki verilerden yararlanarak ulaşım sistemindeki gelişmelerin ülkemiz için önemine vurgu yapılır.

12.2.14. Türkiye'deki doğal ve kültürel sembollerin mekânla ilişkisini açıklar.

- a) Türkiye'deki doğal ve kültürel sembollerin mekân algısına olan etkisine yer verilir.
- b) Türkiye'nin dünya miras listesinde yer alan doğal varlıklar ile şehirleri sembolize eden doğal ve kültürel değerlere yer verilir.

İstatistiki veriler ve grafiklerden yararlanarak ulaşım sistemindeki gelişmelerin ülkemiz için önemine vurgu yapılır.

12.2.14. Türkiye'deki doğal ve kültürel sembollerin mekânla ilişkisini açıklar.

- a) Türkiye'deki doğal ve kültürel sembollerin mekân algısına olan etkisine yer verilir.
- b) Türkiye'nin dünya miras listesinde yer alan doğal varlıklar ile şehirleri sembolize eden doğal ve kültürel değerlere yer verilir.
- c) Coğrafi işaret kavramı ve Türkiye'deki örneklerine yer verilir.

Kaynak: MEB, Coğrafya Dersi Öğretim Programı, 2017-2018

Tablo 2'de yer alan değişikliklerin yanı sıra öğrenme öğretme yaklaşımı, ölçme değerlendirme yaklaşımı, yetkinlikler gibi programın giriş bölümünde yer alan açıklamalarda da bazı değişiklikler yapılmıştır. Bununla birlikte bu değişiklikler sadece Coğrafya Dersi Öğretim Programı özelinde olmayıp tüm ortaöğretim programlarını kapsamaktadır. Bir başka deyişle ortaöğretim programlarının tamamında programın nasıl uygulanacağına dair açıklamalar aynıdır. Ancak söz konusu değişikliklerin neler olduğu bu araştırmanın amaçları arasında yer almadığı için burada yer verilmemiştir. 2018 yılında gerçekleştirilen bu revizyonun ardından 2018-2019 eğitim öğretim yılından itibaren Coğrafya Dersi Öğretim Programı tüm ortaöğretim kurumları ve sınıf seviyeleri düzeyinde uygulamaya konulmuştur (TTKB, 2018).

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada 2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programının 2014 yılında değişikliğe uğrayan son hâli ile 2017 Coğrafya Dersi Öğretim Programının 2018 yılında değişikliğe uğrayan son hâlinin öğrenme alanı / ünite, kazanım, beceri ve değer boyutları açısından karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik araştırma soruları ise şunlardır;

1. 2005 ve 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programlarında öğrenme alanı / ünite boyutu nasıl ele alınmıştır?
2. 2005 ve 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programları arasındaki kazanım farklılıkları nelerdir?
3. 2005 ve 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programlarına beceriler nasıl yansımıştır?
4. 2005 ve 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programlarında değer boyutu nasıl ele alınmıştır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada 2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programının 2014 yılında revizyona uğrayan son hali ile 2017 Coğrafya Dersi Öğretim Programının 2018 yılında revizyona uğrayan son halinin nitel araştırma desenlerinden biri olan doküman analizi yöntemiyle incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada doküman analizi yönteminin kullanılmasının nedeni ise bu yöntemin araştırmanın amacı

ve araştırma sorularını cevaplayabilecek nitelikte olmasıdır. Doküman analizi yöntemi araştırma amacına hizmet eden olgularla ilişkili bilgileri içeren materyallerin incelemesi ve analizi olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada veri aracı olarak 2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programı 2014 yılında revizyona uğrayan son hali ile 2017 Coğrafya Dersi Öğretim Programının 2018 yılında revizyona uğrayan son hâli kullanılmıştır. Bununla birlikte araştırma konusuyla ilgili yayımlanmış olan araştırmalardan da faydalanılmıştır. Araştırmada sürecinde elde edilen veriler, nitel veri analiz süreçlerinden biri olan betimsel analiz ile öğretim programlarının öğrenme alanı / ünite, kazanım, beceri ve değer boyutları açısından karşılaştırılması sonucunda elde edilmiştir.

Bulgular

Araştırmada 2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programının 2014 yılında revizyona uğrayan son hâli ile 2017 Coğrafya Dersi Öğretim Programının 2018 yılında revizyona uğrayan son hâli karşılaştırılmıştır. Araştırma verilerinden elde edilen bulgulara öğrenme alanı / ünite, kazanım, beceri ve değer boyutları olmak üzere dört ayrı başlıkta yer verilmiştir.

Öğrenme Alanı / Ünite Karşılaştırması

2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programı öğrenme alanı adı altında organize edilmiş yapılardan oluşmaktadır. Program içerisinde öğrenme alanı olarak adlandırılan bu yapılar coğrafya öğretiminde öngörülen bilgi, beceri, kavram, değerler ve tutumların sistematik bir şekilde ilişkilendirildiği tema ve konu alanlarından oluşmuştur (MEB, 2005). 2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programı, *Coğrafi Beceriler ve Uygulamalar, Doğal sistemler, Beşerî sistemler, Mekânsal Bir Sentez: Türkiye, Küresel Ortam: Bölgeler ve Ülkeler, Çevre ve Toplum* olmak üzere 6 öğrenme alanını içermektedir. Bu öğrenme alanlarının altında kazanımlara yer verilmiştir.

2005 Coğrafya Dersi Öğretim programı içerisinde *Coğrafi Beceriler ve Uygulamalar* öğrenme alanına yönelik olarak herhangi bir kazanım yazılmamıştır. Bu öğrenme alanının içeriği diğer öğrenme alanlarını oluşturan kazanımlarla organize edilmiştir (Karabağ ve Şahin, 2007). Bu bağlamda coğrafi beceriler ve uygulamalar öğrenme alanı bir anlamda çatı öğrenme alanı olarak kabul edilmiştir. Bu öğrenme alanı içerisinde yer alan coğrafi beceriler diğer beş öğrenme alanı içerisinde yer alan kazanımlarla ilişkilendirilmiştir.

2018 Coğrafya dersi Öğretim Programına bakıldığında ise 2005 programından farklı olarak kazanımların “öğrenme alanı” başlığı altında değil “ünite” başlığı altında verildiği görülmektedir. Ancak 2005 programını oluşturan öğrenme alanlarından *Mekânsal Bir Sentez: Türkiye ve Coğrafi Beceriler ve Uygulamalar* öğrenme alanı dışındaki diğer dört öğrenme alanının (*Doğal Sistemler, Beşerî Sistemler, Küresel Ortam: Bölgeler ve Ülkeler, Çevre ve Toplum*) 2018 programında ünite olarak adlandırıldığı dikkati

çekmektedir. Bu hâliyle 2018 programının 2005 programının yapısal özelliklerini belirli ölçüde koruduğu söylenebilir.

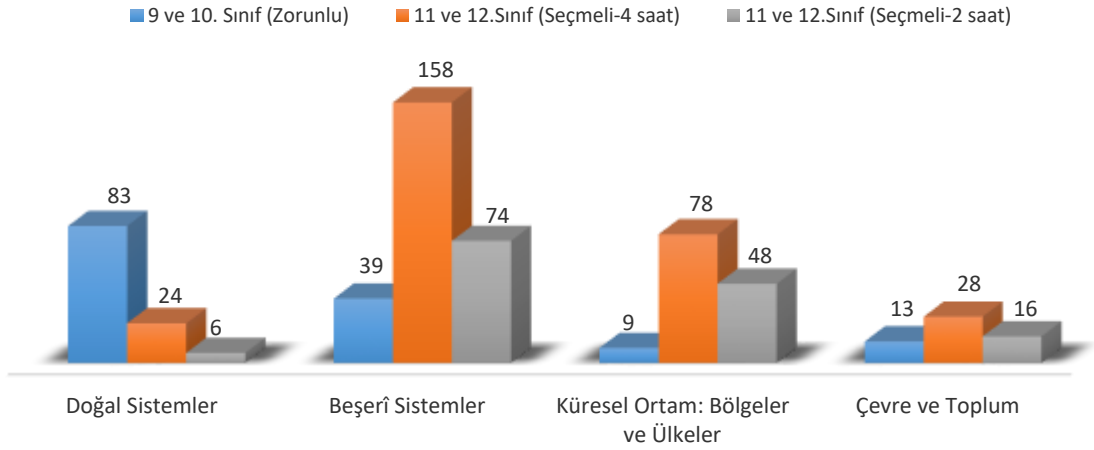
Tablo 3. 2005 ve 2017 Coğrafya Dersi Öğretim Programlarının Öğrenme Alanı / Ünite Karşılaştırması

2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programı Öğrenme Alanları	2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programı Üniteleri
1 Coğrafi Beceriler ve Uygulamalar
2 Doğal Sistemler	Doğal Sistemler
3 Beşeri Sistemler	Beşeri Sistemler
4 Mekânsal Bir Sentez: Türkiye
5 Küresel Ortam: Bölgeler ve Ülkeler	Küresel Ortam: Bölgeler ve Ülkeler
6 Çevre ve Toplum	Çevre ve Toplum

Kaynak: MEB, Coğrafya Dersi Öğretim Programı, 2005-2018

Tablo 3'te de görüldüğü üzere 2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programına ait 6 öğrenme alanı içerisinde 4 tanesinin ünite adı altında 2018 programında da yer aldığı görülmektedir. Coğrafi Beceriler ve Uygulamalar öğrenme alanı 2018 programında bir ünite olarak ele alınmamış olmasına rağmen 2005 programında da olduğu üzere bu öğrenme alanı içerisindeki beceriler söz konusu dört ünite ile ilişkilendirilmiştir. Mekânsal Bir Sentez: Türkiye Öğrenme Alanına ise 2018 programında ayrı bir ünite olarak yer verilmemiştir. Bu öğrenme alanı içerisindeki kazanımların dört ünite içerisine ilişkili oldukları kazanımlar dikkate alınarak eklendiği görülmektedir. 2005 Coğrafya Dersi öğretim programına yapılan *Doğal ve Beşeri Sistemler* öğrenme alanlarında yer alan kazanımların Türkiye ölçeğinde ayrı bir öğrenme alanı olarak (*Mekânsal Bir Sentez: Türkiye*) yer almasının tekrara yol açtığı eleştirisi bu durumun nedeni olarak görülebilir (Demiralp, 2017). Bu nedenle 2018 programında yer alan ünitelerin, öğretmenlerden gelen eleştirilerin de dikkate alınması suretiyle yapılandırıldığı anlaşılmaktadır.

2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programında 2005 programından farklı olarak her sınıf seviyesinde üniteler için belirli bir ders saati süresinin önerildiği görülmektedir. Öngörülen bu ders saati sürelerinin belirlenmesinde ünitelere ait kazanım sayısı ve kazanım içeriği dikkate alınmıştır. Buna göre coğrafya dersinin haftada 2 ders saati olmak üzere zorunlu olarak okutulduğu 9 ve 10.sınıf seviyesinde en fazla ders saatinin ayrıldığı ünite toplam 83 ders saati ile *Doğal sistemler*dir. Bu üniteyi sırasıyla *Beşerî sistemler* (39 ders saati), *Çevre ve Toplum* (13 ders saati) ve *Küresel Ortam: Bölgeler ve Ülkeler* (9 ders saati) izlemektedir. Kısaca belirtmek gerekirse coğrafya dersinin zorunlu olarak okutulduğu 9 ve 10.sınıf seviyesinde toplam 144 ders saati süresinin yaklaşık %58'inin doğa sistemler öğrenme alanına ayrıldığı görülmektedir.



Grafik 1. 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programında Sınıf Seviyesi ve Ünitelere Göre Öngörülen Ders Saati Süresi

Coğrafya dersinin seçmeli olarak okutulduğu 11 ve 12.sınıf seviyelerinde ise ders saati sürelerinin ünitelere göre dağılımı 9 ve 10.sınıf seviyelerine göre büyük oranda değişiklik göstermektedir. Coğrafya dersinin haftada 4 saat olarak okutulduğu 11 ve 12. sınıf seviyesinde en fazla ders saatinin ayrıldığı ünite toplam 158 ders saati ile Beşerî Sistemlerdir. Bu üniteyi sırasıyla Küresel Ortam: Bölgeler ve ülkeler (78 ders saati), Çevre ve Toplum (28 ders saati) ve Doğal Sistemler (24 ders saati) izlemektedir. Coğrafya dersinin haftada 4 saat olarak okutulduğu 11 ve 12.sınıf seviyesinde toplam 288 olan ders saati süresinin yaklaşık %55'ini Beşerî Sistemler oluşturmaktadır (Tablo 4).

Tablo 4. 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programı Ünitelerine Göre Ders Saati Süresinin Dağılımı

ÜNİTELER	9.Sınıf		10.Sınıf		11.Sınıf (2 Ders Saati)		11.Sınıf (4 Ders Saati)		12.Sınıf (2 Ders Saati)		12.Sınıf (4 Ders Saati)	
	Ders Saati	Oran (%)	Ders Saati	Oran (%)	Ders Saat	Oran (%)	Ders Saat	Oran (%)	Ders Saat	Oran (%)	Ders Saat	Oran (%)
Doğal Sistemler	47	65	36	50	4	5	12	8	2	3	12	8
Beşerî Sistemler	15	21	24	33	41	57	76	53	33	46	82	57
Küresel Ortam: Bölgeler ve Ülkeler	5	7	4	6	17	24	40	28	31	43	38	27
Çevre ve Toplum	5	7	8	11	10	14	16	11	6	8	12	8
TOPLAM	72	%100	72	%100	72	%100	144	%100	72	%100	144	%100

Kaynak: MEB, Coğrafya Dersi Öğretim Programı, 2018

Yukarıda bahsedilen ve Tablo 4'de de görülen dağılım üzerinde 2005 programında yer alan Mekânsal Bir Sentez: Türkiye öğrenme alanına 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programında yer verilmemesinin etkili olduğu görülmektedir. Ders saati süresinin ünitelere göre dağılımı üzerinde etkili olan bir diğer faktör ise coğrafya dersinin sadece 9 ve 10.sınıf seviyelerinde zorunlu olmasıdır. Bu nedenle 9 ve 10.sınıf seviyesinde Doğal Sistemlere ait kazanım sayısı bu sınıf seviyelerinde daha fazla yer tutmakta olup bu durum üniteler için ayrılan ders saati sürelerine de yansımıştır.

Kazanım Karşılaştırması

2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programının kazanım sayısının 147 olduğu ancak daha önce bahsedilen 2014 revizyonunun ardından bu sayının 140'a düştüğü görülmektedir. Kaldırılan 7 kazanımın tamamı Tablo 1'de de görüldüğü üzere 10.sınıf programı içerisinde yer almaktadır. Söz konusu değişikliğin ardından kazanımların sınıf seviyelerine göre dağılımı Tablo 5'te görülmektedir. 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programında ise toplam kazanım sayısı 130'dur. Kazanım sayısının azalmasında Millî Eğitim Bakanlığının program güncelleme çalışmalarının gerekçelerinden biri olan sadeleştirme yaklaşımı etkili olmuştur. Bununla birlikte sadeleştirme çalışmaları sadece kazanım seviyesinde olmayıp kazanımlara eklenen açıklamalarda yapılan sınırlandırmalarda da gerçekleştirilmiştir. Ancak çağın gerektirdiği değişimlere uygun olarak bazı kazanımlara eklenen yeni açıklamalar olduğu da dikkati çekmektedir. 2018 yılında gerçekleştirilen revizyon sonucunda ise kazanımların sınıf seviyelerine ve ünitelere göre dağılımında herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Tablo 5. 2005 ve 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programlarının Sınıf Seviyesi ve Öğrenme Alanı/Ünite İçeriğine Göre Kazanım Sayıları

ÖĞRENME ALANI/ÜNİTE	KAZANIM SAYISI								TOPLAM	
	9.SINIF CDÖP		10.SINIF CDÖP		11.SINIF CDÖP		12.SINIF CDÖP		2005	2018
	2005	2018	2005	2018	2005	2018	2005	2018		
Doğal Sistemler	15	13	5	17	3	4	3	2	26	36
Beşerî Sistemler	3	4	7	12	7	20	4	17	21	53
Mekânsal Bir Sentez: Türkiye	2	X	18	X	12	X	15	X	47	X
Küresel Ortam: Bölgeler ve Ülkeler	3	3	1	1	7	9	6	11	17	24
Çevre ve Toplum	3	2	2	4	15	7	9	4	29	17
TOPLAM	26	22	33	34	44	40	37	34	140	130

Kaynak: MEB, Coğrafya Dersi Öğretim Programı, 2005-2018

2005 ve 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programları, kazanımların öğrenme alanı/ünite ve sınıf seviyesine göre dağılımı dikkate alınarak karşılaştırıldığında büyük ölçüde farklılık göstermektedir (Tablo 5). Bu durumun nedeni daha önce de belirtildiği üzere Mekânsal Bir Sentez: Türkiye öğrenme alanına, 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programında ünite olarak yer verilmemesi sonucunda bu öğrenme alanına ait kazanımların 2018 programındaki dört ünite içerisine dağıtılmasıdır.

2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımların içeriğine bakıldığında 2005 programında yer alan bazı kazanımların tamamen kaldırıldığı, bazı kazanımların yeni eklendiği, bazı kazanım ifadelerinin daha açık hale getirildiği, bazı kazanımların ise ikiye bölüldüğü ve çok sayıda kazanıma ise açıklama eklenmek suretiyle kazanım sınırlarının çizildiği görülmektedir. Tablo 5'de sınıf seviyelerine göre, her iki programın kazanım sayısı karşılaştırıldığında 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programında 10.sınıf hariç diğer tüm sınıf seviyelerinde kazanım sayısının azaldığı görülmektedir. Kazanım sayısındaki azalmanın en fazla olduğu sınıf seviyesi ise 9 ve 11'dir.

Tablo 6. 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programında Yer Alan ve Kazanım İfadesi ve Kazanım Açıklaması Değişen Kazanımlardan Bazıları

Sınıf	2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programı	2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programı
9	<p>A.9.1.Doğa ve insan etkileşimini anlamlandırır. [!] Doğal unsurların yaşantısındaki etkisinden yola çıkılarak işlenir.</p> <p>A.9.10. İklim elemanlarının oluşumunu, dağılışını ve bunlar üzerinde etkili olan faktörleri sorgular. [!] İklim elemanlarına ait temel kavramlar verilecektir.</p>	<p>9.1.1. Doğa ve insan etkileşimini örneklerle açıklar. a) <i>Dünyadan ve Türkiye’den örnekler verilir.</i> b) <i>Doğa-insan etkileşiminde insanların doğaya karşı göstermesi gereken duyarlılığa yer verilir.</i></p> <p>9.1.11. İklim elemanlarının oluşumunu ve dağılışını açıklar. a) <i>İklim elemanlarına ait temel kavramlara ve iklim elemanlarını etkileyen faktörlere yer verilir.</i> b) <i>İklim elemanlarının günlük hayata etkilerine örnekler üzerinden yer verilir.</i> c) <i>Yaşanılan yerdeki iklim elemanlarına ait verilerden yararlanılarak tablo ve grafikler çizilir ve günlük hayatla ilişkilendirilir.</i></p>
10	<p>A.10.2. Su kaynaklarını farklı özelliklerine göre sınıflandırır.</p> <p>B.10.1. Nüfus özellikleri ve nüfusun önemi hakkında çıkarımlarda bulunur. [!] <i>İnsanlığın karşı karşıya kaldığı, organize suçlar üzerinde durulur.</i> [!] <i>Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) ve diğer mekânsal teknolojilerden coğrafi problemlerin çözümünde yararlanıldığına dair örnekler verilebilir.</i></p> <p>B.10.2. Dünya nüfusunun dağılışını ve dağılışı etkileyen faktörleri sorgular. [!] <i>Nüfus yoğunluğu hesaplama yöntemlerine ait örneklerle verilir.</i></p>	<p>10.1.9. Yeryüzündeki su varlıklarını özelliklerine göre sınıflandırır.</p> <p>10.2.1. İstatistiki verilerden yararlanarak nüfus özellikleri ve nüfusun önemi hakkında çıkarımlarda bulunur. a) <i>Nüfus artış ve azalışının olumlu ve olumsuz etkilerine örnek ülkeler üzerinden yer verilir.</i> b) <i>Nitelikli genç nüfusun ülkelerin kalkınmasındaki önemi vurgulanır.</i> c) <i>Nüfus artış hızı ile ülkelerin kalkınması arasındaki ilişkiye yer verilir.</i></p> <p>10.2.3. Nüfusun dağılışı üzerinde etkili olan faktörler ile dünya nüfusunun dağılışını ilişkilendirir. <i>Nüfus yoğunluğunu hesaplama yöntemlerinden sadece Aritmetik Nüfus Yoğunluğuna yer verilir.</i></p>
11	<p>B.11.1. Ülkelerin farklı dönemlerine ait nüfus politikalarını ve bunların sonuçlarını karşılaştırır.</p> <p>Ç.11.1. Kültürü oluşturan unsurlardan yola çıkarak farklı kültürel bölgelerin yeryüzünde yayılış alanlarına ait analizler yapar. [!] <i>Türk kültürünün yayılış alanlarına ait bölgesel analizler de yapılır.</i></p>	<p>11.2.1. Ülkelerin farklı dönemlerde izledikleri nüfus politikaları ve sonuçlarını karşılaştırır. a) <i>Dönemsel olarak nüfus politikalarında farklılık görülen bir ülkenin nüfus politikalarının incelenmesi sağlanır.</i> b) <i>Günümüzde farklı ülkelerin izlediği nüfus politikaları karşılaştırılır.</i></p> <p>11.3.2. Farklı kültürel bölgelerin yeryüzünde yayılışına etki eden faktörleri açıklar. a) <i>Kültürü oluşturan unsurlara yer verilir.</i> b) <i>Farklı kültür bölgelerinin dağılış ve yayılış güzergahları (İslam, Çin, Hint, Batı, Doğu, Slav-Rus ve Afrika kültür bölgeleri) dikkate alınarak kültür ile mekân arasındaki ilişkiye yer verilir.</i> c) <i>Kültürel çeşitliliğin önemine değinilerek farklı kültürlerle karşı saygılı olmanın gerekliliği vurgulanır.</i></p>
12	<p>A.12.3.Doğal sistemlerdeki değişimlerle ilgili geleceğe yönelik çıkarımlarda bulunur.</p> <p>Ç.12.2. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin coğrafi özelliklerini karşılaştırarak ülkelerin farklı gelişmişliklerinin nedenlerini yorumlar. [!] <i>Birleşmiş Milletler (BM) İnsanî Gelişme Endeksi (İGE) ve BM’nin belirlediği gelişmişlik ölçütlerinden yararlanılmalıdır.</i></p>	<p>12.1.2. Doğal sistemlerdeki değişimlerle ilgili geleceğe yönelik çıkarımlarda bulunur. a) <i>Gelecekte, doğal sistemlerdeki değişimlerin canlı yaşamı üzerindeki olası sonuçlarına vurgu yapılır.</i> b) <i>Çölleşme ve çölleşmeye karşı alınması gereken önlemler üzerinde durulur.</i> c) <i>Kyoto Protokolü’ne değinilir.</i></p> <p>12.3.7. Ülkelerin gelişmişlik seviyelerinin belirlenmesinde etkili olan faktörleri açıklar. <i>Ülkelerin gelişiminde inovasyon, girişimcilik ve dijitalleşmenin önemine vurgu yapılır.</i></p> <p>12.3.8. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ekonomik özelliklerini karşılaştırır. a) <i>Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin farklı gelişmişliklerinin nedenleri üzerinde durulur.</i> b) <i>Gayri Safi Millî Hasıla ve İnsani Gelişme Endeksi (İGE) gibi gelişmişlik ölçütlerinden yararlanılır.</i></p>

Kaynak: MEB, Coğrafya Dersi Öğretim Programı, 2017-2018

2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programı kazanımlarına bakıldığında 130 kazanımın büyük çoğunluğunun 2005 programı kazanımlarıyla temelde büyük ölçüde benzerlik gösterdiği söylenebilir (Tablo 6). Ancak çok sayıda kazanım ifadesinin ve kazanım açıklamasının değiştiği de görülmektedir. Bununla birlikte Tablo 7'de de görüldüğü üzere 2005 programına ait bazı kazanımlara 2018 programında yer verilmezken daha önce olmayan yeni kazanımlara da yer verildiği görülmektedir.

Tablo 7. 2005 ve 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programlarının Kazanım Yönünden Karşılaştırılması

Sınıf	2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programında yer alıp 2017 programında yer almayan kazanımlar	İlk defa 2018 Programında yer alan kazanımlar
9	A.9.2. Doğa ve insan etkileşimini ortaya koymada coğrafyanın rolünü algılar. B.9.1. İnsan faaliyetlerinden yola çıkarak beşerî sistemlerin coğrafyanın konuları içerisindeki yerini açıklar. C.9.1. Yaşadığı yerleşim biriminin coğrafi özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur. C.9.2. Yaşadığı yerleşim alanının farklı zaman Periyotlarındaki değişim ve sürekliliğini coğrafi açıdan analiz eder. D.9.2. Doğal çevrenin insan faaliyetlerine etkilerini ve insanların doğal çevreye uyum süreçlerini karşılıklı ilişkileri çerçevesinde analiz eder.	9.1.3. Coğrafya biliminin gelişimini açıklar. a) Coğrafya biliminin önemine değinilir. b) Coğrafya biliminin gelişimine katkı sağlayan Türk ve Müslüman bilim insanlarının çalışmalarına da yer verilir.
10	-----	10.2.2. İstatistikî verilerden yararlanarak dünya nüfusunun tarihsel süreçteki değişimine ilişkin çıkarımlarda bulunur. 10.4.4. Afetlerden korunma yöntemlerini açıklar. a) Farklı ülkelerde doğal afetlere karşı yapılan uygulamalara yer verilir. b) Ülkemizde depremler başta olmak üzere, afetlere karşı bilinç oluşturma'nın önemi üzerinde durulur. c) Afetlerin meydana gelme sürecinde bireylere düşen sorumluluklara değinilir.
11	D.11.1. Doğal kaynakların değeri ve kullanımındaki değişimi tarihsel süreçte farklı bölgelerle örneklendirir. D.11.5. Doğal kaynakların kullanımındaki farklı tutumları "çevreye duyarlılık" açısından sorgular. D.11.6. Doğal kaynakların etkin kullanımında çevre planlamasının önemini kavrar. D.11.10. Örnek incelemeler yoluyla teknolojik değişimleri çevresel sonuçları ve insana etkileri açısından analiz eder. D.11.11. İnsan faaliyetlerinin karbon, azot, oksijen ve su döngülerine olan etkilerini örneklendirir. D.11.12. Farklı atık türlerini çevre ve insan sağlığına etkileri açısından değerlendirir. D.11.15. Çevre sorunlarının önlenmesine yönelik stratejiler geliştirir.	11.3.3. Türk kültürünün yayılış alanlarını bölgesel özellikler açısından analiz eder. a) Türk kültürünün doğuşu, gelişimi ve özellikleri mekânla ilişkilendirilerek verilir. b) Türk kültürünü temsil eden başlıca maddi ve manevi unsurlara örnekler üzerinden yer verilir.
12	A.12.2. Coğrafi bir bakış açısıyla doğal ve beşerî süreçler arasındaki etkileşime kanıtlar gösterir. C.12.1. Bölge tanımlama ve sınıflandırılmasında kullanılan kriterler açısından ülkemizdeki farklı bölge türlerini haritalar üzerinde örneklendirir. D.12.2. Doğa-insan etkileşiminden kaynaklanan riskler hakkında çıkarımlarda bulunur. D.12.5. Doğal kaynakların yönetimine ait ilkeler belirler. D.12.6. Sınırlı kaynakların etkili kullanımı konusunda projeler geliştirir. D.12.7. Doğal çevreyi korumaya yönelik alınan	12.2.4. Ülkemizdeki işlevsel bölgeleri özelliklerine göre analiz eder. a) İşlevsel bölgenin tanımına ve hangi kriterlere göre belirlendiğine yer verilir. b) İşlevsel bölgelerin oluşturulma gerekçelerine yer verilir. c) Türkiye İstatistik Kurumu, Karayolları Genel Müdürlüğü, Devlet Su İşleri Müdürlüğü, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü, Orman Genel Müdürlüklerine ait işlevsel bölge örneklerine yer verilir. 12.2.10. Dünya ticaret merkezleri ve ağlarını küresel

önlemlerin ve projelerin mekâna etkilerini değerlendirir.
D.12.9. Çevre bilincine sahip olur.

ekonomideki yerleri açısından analiz eder.
Avrupa Birliği, Kuzey Amerika Serbest Ticaret Bölgesi, Güney Ortak Pazarı ve Uzak Doğu Ticaret Bölgesi'ne yer verilir.
12.3.1. Kıtaların ve okyanusların konumsal önemindeki değişimi örneklerle açıklar.
a) Tarihsel süreçte kıtaların ve okyanusların konumsal önemini etkileyen faktörlere ve değişimine yer verilir.
b) Coğrafi keşiflerle birlikte sömürgecilğe de yer verilir.
12.3.5. Türk kültür bölgeleri ile ülkemiz arasındaki tarihi ve kültürel bağları açıklar.
Kültür havzamızı oluşturan Türkistan, Kafkasya, Balkanlar, Ortadoğu ve Kuzey Afrika ile ülkemiz arasındaki tarihi ve kültürel etkileşime yer verilir.
12.3.6. Teknolojik gelişmelerin, bölgeler ve ülkeler arası kültürel ve ekonomik etkileşimdeki rolünü açıklar.

Kaynak: MEB, Coğrafya Dersi Öğretim Programı, 2005-2018

*Tablo 2005 programında yer alıp 2018 programında kazanım açıklamaları da dâhil olmak üzere hiçbir şekilde yer verilmeyen kazanımlar ve ilk kez 2017 programında yer alan kazanımlar dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Tablo 7'ye bakıldığında 2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programında yer alan 19 kazanıma 2018 programında ne kazanım ne de kazanım açıklaması olarak yer verilmediği görülmektedir. Buna karşın 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programına önceki programdan farklı olarak 9 yeni kazanımın eklendiği görülmektedir. Bununla birlikte 2005 programında yer alan *A.9.5. Koordinat sistemi ve haritayı oluşturan unsurlardan yola çıkarak zaman ve yere ait özellikler hakkında çıkarımlarda bulunur* kazanımı 2017 programında *9.1.5. Koordinat sistemini kullanarak zaman ve yere ait özellikler hakkında çıkarımlarda bulunur* ve *9.1.6. Haritayı oluşturan unsurlardan yararlanarak harita kullanır.* şeklinde, *A.11.2. Ekosistemi oluşturan unsurları, madde döngüsünü ve enerji akışını ekosistemin devamlılığı açısından analiz eder* kazanımı ise *11.1.2. Ekosistemi oluşturan unsurları ayırt eder* ve *11.1.3. Madde döngüleri ve enerji akışını ekosistemin devamlılığı açısından analiz eder* olarak iki ayrı kazanım olacak şekilde bölünmüşlerdir. Ancak bunlar yeni kazanım değillerdir. Böylece 2005 programında 140 olan kazanım sayısı (2014 revizyonuna göre) 2017 programında çıkarılan 19, eklenen 9 kazanımla birlikte 130 olarak belirlenmiştir. 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programına eklenen 9 kazanımdan 3 tanesi (*10.2.2.İstatistikî verilerden yararlanarak dünya nüfusunun tarihsel süreçteki değişimine ilişkin çıkarımlarda bulunur*, *12.3.1. Kıtaların ve okyanusların konumsal önemindeki değişimi örneklerle açıklar* ve *12.3.6. Teknolojik gelişmelerin, bölgeler ve ülkeler arası kültürel ve ekonomik etkileşimdeki rolünü açıklar.*) 2014 yılında gerçekleştirilen revizyonda kaldırılan kazanımlardır. Bu 3 kazanım 4 yıllık bir aradan sonra tekrar Coğrafya Dersi Öğretim Programı kazanımları arasına dâhil edilmiştir.

Tablo 8. 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programında Yer Verilmeyen 2005 Programı Kazanımları ile İlk Defa 2018 Programında Yer Alan Kazanımların Öğrenme Alanı/Ünitelere Göre Dağılımı

Öğrenme Alanı/Ünite	Doğal Sistemler	Beşerî Sistemler	Mekânsal Bir Sentez: Türkiye	Küresel Ortam:		Toplam
				Bölgeler ve Ülkeler	Çevre ve Tolum	
Kaldırılan Kazanımlar	2	1	3	0	13	19
Yeni Eklenen Kazanımlar	1	3	x	4	1	9

Kaynak: MEB, Coğrafya Dersi Öğretim Programı, 2018

2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programında yer verilmeyen 2005 programı kazanımları ile ilk defa 2018 programında yer alan kazanımların öğrenme alanı/ünitelere göre dağılımına bakıldığında ise kaldırılan kazanım sayısının en fazla olduğu öğrenme alanının *Çevre ve Toplum* olduğu görülmektedir (Tablo 8). Bir başka deyişle 2005 Coğrafya dersi Öğretim Programı üzerinde gerçekleştirilen kazanım sadeleştirme büyük ölçüde 11 ve 12.sınıf *Çevre ve Toplum* öğrenme alanı üzerinde gerçekleşmiştir. 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programında kazanım ya da açıklama olarak yer verilmeyen 2005 programına ait 19 kazanımın 13'ünü *Çevre ve Toplum* öğrenme alanı oluşturmaktadır. Buna karşın ilk defa 2018 programında yer alan kazanım sayısının en fazla olduğu ünitenin *Küresel Ortam: Bölgeler ve Ülkeler* olduğu dikkati çekmektedir.

Beceri Karşılaştırması

Öğrenene öğretim süreci boyunca kazandırılması ve geliştirilmesi amaçlanan kabiliyetler olan becerilere ilk kez 2005 Coğrafya Dersi Öğretim programında yer verilmiştir (Demiralp, 2017; Ünlü ve Yıldırım, 2017). 2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programında diğer programlarda da yer alan ortak becerilerin (*Eleştirel düşünme becerisi, yaratıcı düşünme becerisi, iletişim ve empati becerisi, problem çözme becerisi, karar verme becerisi, bilgi teknolojilerini kullanma becerisi, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisi, girişimcilik becerisi*) dışında alana özgü olan 8 coğrafi beceri bulunmaktadır. Bu beceriler *harita, gözlem, arazi çalışma, coğrafi sorgulama, tablo, grafik, diyagram hazırlama ve yorumlama, zamanı algılama, değişim ve sürekliliği algılama* ile *kanıt kullanma* becerileridir.

Daha önce söz edildiği üzere 2005 Coğrafya Dersi öğretim Programı içerisinde yer alan coğrafi beceriler aynı zamanda *Coğrafi Beceriler ve Uygulamalar* öğrenme alanını da oluşturmaktadır. Ancak bu öğrenme alanı içerisinde herhangi bir kazanım verilmemiş olup diğer öğrenme alanları içerisinde yer alan kazanımlar ile coğrafi beceriler ilişkilendirilmiştir. Başka bir ifadeyle hangi kazanımların hangi coğrafi becerilerle birlikte verileceği program içerisinde açık olarak belirtilmiştir. Buna karşın ortak beceriler ile kazanımlar arasında herhangi bir ilişkilendirme yapılmamıştır.

2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programına bakıldığında ise 2005 programında yer alan ortak becerilerin yerini yetkinliklerin aldığı görülmektedir. Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olarak

tanımlanan yetkinlikler (MEB, 2018) *Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi* 'ne göre belirlenmiştir. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi ilk, orta ve yükseköğretim dâhil, meslekî, genel ve akademik eğitim ve öğretim programları ve diğer öğrenme yollarıyla kazanılan tüm yeterlilik esaslarını gösteren ulusal yeterlilikler çerçevesi olarak tanımlanmaktadır (MYK, 2016). Buna göre Coğrafya Dersi Öğretim Programı ile birlikte tüm öğretim programlarını kapsayacak şekilde 8 ortak anahtar yetkinlik (anadilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade) belirlenmiştir. Ancak 2018 Coğrafya Dersi Öğretim programında yetkinliklerin kazanımlarla olan ilişkilendirmesine yer verilmemiştir. Bununla birlikte öğretim programında, bu yetkinliklerin öğrencilere nasıl kazandırılacağı ile ilgili herhangi bir açıklama yer almamaktadır.

Tablo 9. 2005 ve 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programlarında Kazanım Başına Düşen Coğrafi Beceri Sayısının Karşılaştırılması

COĞRAFI BECERİLER	KAZANIM SAYISI								TOPLAM	
	9.SINIF CDÖP		10.SINIF CDÖP		11.SINIF CDÖP		12.SINIF CDÖP			
	2005	2018	2005	2018	2005	2018	2005	2018	2005	2018
Arazide Çalışma	6	3	10	6	9	3	8	2	33	14
Coğrafi Sorgulama	24	12	29	13	42	16	36	17	131	58
Değişim ve Sürekliliği Algılama	13	4	20	9	9	8	18	7	60	28
Coğrafi Gözlem	14	6	10	6	4	5	19	6	47	23
Harita Becerileri	16	10	20	12	4	11	16	13	56	46
Kanıt Kullanma	15	10	14	11	18	6	16	5	63	32
Tablo, Grafik ve Diyagram Hazırlama ve Yorumlama	8	3	18	5	28	7	20	7	74	22
Zamanı Algılama	8	2	4	5	4	3	5	6	21	16
TOPLAM	104	50	125	67	118	59	138	63	485	239

Kaynak: MEB, Coğrafya Dersi Öğretim Programı, 2005-2018

2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programında yer alan coğrafi becerilere bakıldığında ise bu becerilerin 2005 programında yer alan coğrafi becerilerle aynı olduğu görülmektedir. Bir başka ifadeyle 2018 programında coğrafi becerilerle ilgili olarak herhangi bir değişikliğe gidilmemiştir. Ancak Tablo 9'da görüldüğü üzere 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programında kazanım başına düşen coğrafi beceri sayısının 2005 programına göre çok daha az olduğu dikkati çekmektedir. Bununla birlikte hem 2005 hem de 2018 Coğrafya Dersi Öğretim programlarında en fazla kazanım içeren coğrafi becerinin coğrafi sorgulama olduğu görülmektedir. Buna karşın arazide çalışma becerisi ise her iki programda da en az kazanım içeren beceri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Değerler Karşılaştırması

2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programında dayanışma, hoşgörü, bilimsellik, sevgi, saygı, duyarlılık, vatanseverlik, barış, estetik ve sorumluluk olmak üzere 10 değere yer verilmiştir (Tablo 10).

Programda bu değerlerin coğrafyanın konusunu oluşturan mekân ve mekâna ait özelliklerin korunması, yaşatılması ve geliştirilmesine hizmet edecek; vatanını sevme, koruma gibi vatan bilincini oluşturan duyguları destekleyeceği vurgulanmaktadır (MEB, 2005:33). Ancak programda bu değerlerin öğrencilere nasıl kazandırılacağına dair herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir.

Tablo 10. 2005 ve 2017 Coğrafya Dersi Öğretim Programında Yer Alan Değerler

2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programı	2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programı
Dayanışma	Adalet
Hoşgörü	Dostluk
Bilimsellik	Dürüstlük
Duyarlılık	Öz denetim
Barış	Sabır
Estetik	Yardımseverlik
Sorumluluk	Sorumluluk
Vatanseverlik	Vatanseverlik
Sevgi	Sevgi

Kaynak: MEB, Coğrafya Dersi Öğretim Programı, 2005-2017

2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programına bakıldığında ise yine 10 değere yer verildiği ancak bu değerlerden sadece 4 tanesinin (sorumluluk, vatanseverlik, sevgi ve saygı) 2005 programıyla aynı olduğu görülmektedir (Tablo 10). Geriye kalan 6 değer ise (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır ve yardımseverlik) ilk defa 2017 programında yer alan değerlerdir (Tablo 10). 2018 Coğrafya Dersi Programında değerlerle ilgili olarak şu açıklamaya yer verilmiştir; “Öğretim programlarında bu anlayışla değerlerimiz, ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak görülmemiştir. Tam aksine bütün eğitim sürecinin nihai gayesi ve ruhu olan değerlerimiz, öğretim programlarının her birinde ve her bir biriminde yer almıştır” (MEB, 2018). Görüldüğü üzere ilgili açıklamada değerlere program içerisinde öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak yer verilmediğine, bu durumun gerekçesi olarak ise değerlerin eğitim sürecinin nihai bir amacı şeklinde görüldüğüne değinilmiştir. Değerlerle ilgili olan açıklamalar sadece Coğrafya Dersi Öğretim Programına özgü olmayıp yenilenen tüm programlarda aynı açıklamalara yer verilmiştir. Ancak diğer öğretim programlarında değerlerin kazanımlarla olan ilişkisine yer verilmezken Coğrafya Dersi Öğretim Programında değerlerin hangi kazanımlarla ilişkili olarak verileceğine açık olarak yer verilmiştir. 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programı bu yönüyle hem 2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programından hem de 2018’de yenilenen diğer öğretim programlarından ayrılmaktadır. Coğrafya Dersi Öğretim Programında değerlerle ilgili olarak dikkat çeken bir başka durum ise 10 kök değerinin tamamının her sınıf seviyesinde mi yoksa tüm sınıf seviyelerine yayılmış hâlde mi verileceğine programın açıklama kısmında yer verilmemiş olmasıdır. Buna karşın kazanım değer ilişkilendirmesine bakıldığında zaman her sınıf seviyesinde 10 kök değerinin tamamının yer almadığı değerlerin tüm sınıf seviyelerini kapsayacak şekilde bir bütün olarak verildiği görülmektedir.

Tablo 11. 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programında Değer Kazanım İlişkisi

Değer	Sınıf	Değerle ilişkilendirilen kazanım
Doğa Sevgisi	9	9.1.1. Doğa ve insan etkileşimini örneklerle açıklar.
	9	9.4.2. Doğal ortamda insan etkisiyle meydana gelen değişimleri sonuçları açısından değerlendirir.
	11	11.1.1. Biyoçeşitliliğin oluşumu ve azalmasında etkili olan faktörleri açıklar.
	12	12.4.1. Doğal çevrenin sınırlılığını açıklar.
Öz Denetim	9	9.1.1. Doğa ve insan etkileşimini örneklerle açıklar.
	9	9.4.2. Doğal ortamda insan etkisiyle meydana gelen değişimleri sonuçları açısından değerlendirir.
	11	11.1.1. Biyoçeşitliliğin oluşumu ve azalmasında etkili olan faktörleri açıklar.
	11	11.4.7. Doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımını geri dönüşüm stratejileri açısından değerlendirir.
Vatanseverlik	12	12.2.2. Şehirleşme, göç ve sanayileşme ilişkisini toplumsal etkileri açısından yorumlar.
	9	9.2.4. Türkiye'deki yerleşim birimlerini idari fonksiyonlarına göre ayırt eder.
	10	10.1.14. Türkiye topraklarının kullanımını verimlilik açısından değerlendirir.
	10	10.1.17. Türkiye'deki doğal bitki topluluklarının dağılışını yetişme şartları açısından analiz eder.
	11	11.1.4. Su ekosisteminin unsurlarını ve işleyişini açıklar.
	11	11.3.4. Türkiye'nin tarih boyunca medeniyetler merkezi olmasını konumu açısından değerlendirir.
	12	12.2.14. Türkiye'deki doğal ve kültürel sembollerin mekânla ilişkisini açıklar.
	12	12.3.3. Tarihsel süreçte Türkiye'nin jeopolitik konumunu değerlendirir.
	10	10.1.11. Türkiye'deki su varlığını verimli kullanmanın ekonomik, sosyal ve kültürel etkilerini değerlendirir.
	10	10.1.14. Türkiye topraklarının kullanımını verimlilik açısından değerlendirir.
Sorumluluk	10	10.4.4. Afetlerden korunma yöntemlerini açıklar.
	11	11.1.1. Biyoçeşitliliğin oluşumu ve azalmasında etkili olan faktörleri açıklar.
	11	11.1.4. Su ekosisteminin unsurlarını ve işleyişini açıklar.
	11	11.4.3. Yenilenemeyen kaynakların kullanımını tüketebilirlik ve alternatif kaynaklar açısından analiz eder.
	12	12.1.2. Doğal sistemlerdeki değişimlerle ilgili geleceğe yönelik çıkarımlarda bulunur.
Dostluk	12	12.4.2. Farklı gelişmişlik düzeyine sahip ülkelerin çevre sorunlarının önlenmesine yönelik politika ve uygulamalarını karşılaştırır.
	10	10.2.8. Tarihî metin, belge ve haritalardan yararlanarak dünyadaki göçlerin nedenleri ve sonuçları hakkında çıkarımlarda bulunur.
Saygı	10	10.2.9. Türkiye'deki göçleri sebep ve sonuçları açısından değerlendirir.
Yardımsızlık	11	11.3.2. Farklı kültürel bölgelerin yeryüzünde yayılışına etki eden faktörleri açıklar.
Dürüstlük	10	10.2.9. Türkiye'deki göçleri sebep ve sonuçları açısından değerlendirir.
Adalet	12	12.2.11. Türkiye'deki ticaret merkezlerinin ticarete konu olan ürünlere ve akış yönlerine etkilerini açıklar.
	12	12.3.11. Ülkeler arasında sorun oluşturan mekânsal unsurları günümüz çatışma alanlarıyla ilişkilendirir.
Sabır	---	-----

Kaynak: MEB, Coğrafya Dersi Öğretim Programı, 2018

Tablo 11'de görüldüğü üzere 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programında yer alan değer kazanım ilişkilendirmesinde en fazla yer verilen değer sorumluluk ve vatanseverliktir. Dostluk, yardımsızlık, dürüstlük ve adalet ise sadece tek bir kazanımla ilişkilendirilen değerlerdir. Sabır değerinin kazanım ilişkilendirmesine ise 2017 programında yer verilmişken 2018'de gerçekleşen revizyonda yer verilmediği görülmektedir. Kazanım değer ilişkilendirmesine sınıf seviyesinde bakıldığında ise 9.sınıf seviyesinde 5, 10.sınıf seviyesinde 8, 11.sınıf seviyesinde 9 ve 12.sınıf seviyesinde 8 kazanım değer ilişkilendirmesinin yapıldığı dikkati çekmektedir. Bununla birlikte Tablo 11'de görüldüğü üzere bazı kazanımlarla birden fazla değer ilişkilendirildiği de göze çarpmaktadır.

Ancak 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programında yer alan değerler eğitimi sadece programda verilen kazanım değer ilişkilendirmesiyle sınırlı değildir. Programın değerler bölümünde yer alan açıklamada görüldüğü üzere değerler programın tüm unsurlarıyla ilişkilendirilerek verilebilir. Bir başka ifadeyle kitap yazarları ve öğretmenler değerler eğitimi konusunda sadece programda verilen değer kazanım ilişkilendirmesiyle sınırlandırılmamaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Cumhuriyetin ilanından günümüze değin geçen süre içerisinde Coğrafya Dersi Öğretim Programında yıllar itibarıyla çok sayıda değişikliğin yapıldığı görülmektedir. Ancak bunlar içerisinde en köklü değişim 2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programıyla gerçekleşmiştir. 2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programı ise 2010, 2011 ve 2014 tarihlerinde olmak üzere üç ayrı revizyon geçirmiştir. 2010 ve 2011'de gerçekleşen revizyonlar bazı kazanım ifadelerinin ve kazanım numaralarının değiştirilmesi şeklinde olan çok dar kapsamlı değişiklikler olarak gerçekleşmiştir. Buna karşın 2014 yılında ise 2 saat zorunlu 2 saat seçmeli olmak üzere haftada toplam 4 saat olan coğrafya 10 dersinin seçmeli kısmının kaldırılmasına bağlı olarak önceki iki revizyona göre çok daha geniş kapsamlı bir değişim gerçekleşmiştir. Ancak bu değişim sadece 10.sınıf seviyesinde olmuştur. Buna göre 10.sınıf Coğrafya Dersi öğretim Programından 7 kazanım kaldırılarak 2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programında yer alan toplam kazanım sayısı 147'den 140'a düşmüştür. Diğer taraftan 10.sınıf seviyesinde daha önce zorunlu olan kazanım sayısı 24 iken söz konusu değişikliklerle 33'e yükselmiştir.

Araştırmada elde edilen verilere göre 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programının, 2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programının yapısal özelliklerini önemli ölçüde koruyan bir program olduğu söylenebilir. Ancak öğrenme alanı/ünite, kazanım, beceri ve değerler boyutunda bakıldığında 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programında 2005 programına göre büyük değişikliklerin yapıldığı da dikkati çekmektedir. Söz konusu değişiklikler yapılırken Millî Eğitim Bakanlığının programları sadeleştirme ve güncelleştirme çalışmalarının yanı sıra sahadan gelen eleştirilerin de dikkate alındığı görülmektedir. Özellikle 9.sınıf Coğrafya Dersi Öğretim Programının sadeleştirilmesi, *Mekânsal Bir Sentez: Türkiye* öğrenme alanına ünite olarak yer verilmemesi, 11 ve 12.sınıf Coğrafya Dersi Öğretim Programında yer alan *Çevre ve Toplum* öğrenme alanına ait kazanımların sadeleştirilmesi bu durumun somut göstergeleridir.

2005 ve 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programlarında yer alan coğrafi becerilerin aynı olduğu ancak 2018 programında kazanım başına düşen coğrafi beceri sayısının daha az olduğu görülmektedir. 2005 Coğrafya Dersi Öğretim programında yer alan ortak becerilerin yerini ise 2017 programında yetkinlikler almıştır. 2017 Coğrafya Dersi Öğretim Programında ve güncellenen diğer tüm öğretim programlarında Türkiye Yeterlilikler Çerçevesine göre belirlenen yetkinliklerin kazanımlarla olan ilişkilendirmesine yer verilmediği görülmektedir. Bununla birlikte öğretim programlarının açıklama

bölümlerinde de söz konusu yetkinliklerin öğrencilere nasıl kazandırılacağı ile ilgili herhangi bir açıklamaya yer verilmediği dikkati çekmektedir.

2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programına değerler bağlamında bakıldığında ise programda 10 değere yer verildiği ancak bu değerlerden sadece 4 tanesinin (sorumluluk, vatanseverlik, sevgi ve saygı) 2005 programıyla aynı olduğu görülmektedir. Geriye kalan 6 değer ise (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır ve yardımseverlik) ilk defa 2017 programında yer alan değerlerdir. 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programında değerlerin hangi kazanımlarla ilişkili olarak verileceğine açık olarak yer verilmiştir. 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programı bu yönüyle hem 2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programından hem de 2018'de yenilenen diğer öğretim programlarından ayrılmaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı programların sürekli olarak güncellemeye tabi tutulacağını belirtmektedir. Bu bağlamda yapılacak ilk güncelleme çalışmasında öğretim programında yer alan yetkinliklerin öğrencilere nasıl kazandırılacağına ilişkin açıklamalar programa eklenerek yetkinlikler ile kazanım ilişkilendirmesi yapılabilir. Diğer taraftan 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programında 10.sınıf seviyesinde 34 kazanım yer almaktadır. *Mekânsal Bir Sentez Türkiye* öğrenme alanına ait kazanımların bir kısmının 10.sınıfa aktarılması kazanım sayısının fazla olmasında etkili olmuştur. Ancak zorunlu olarak okutulan coğrafya 10 dersinin haftalık ders saatinin 2 olması uygulamada önemli sorunlara yol açacağı düşünülmektedir. Coğrafya dersi sadece 9 ve 10.sınıf seviyesinde zorunlu ders olarak okutulduğundan coğrafya dersine ait temel bilgi ve becerilerin yer aldığı bu sınıf seviyesindeki kazanımların üst sınıf seviyelerine aktarılması mümkün değildir. Bu nedenle haftalık ders çizelgesi 2014 yılına kadar olduğu üzere coğrafya 10 dersinin yeniden 2 ders saati zorunlu ve 2 ders saati seçmeli olacağı şekilde düzenlenmelidir.

Kaynaklar

- Demiralp, N. (2017). Coğrafya öğretiminde programların tasarım ve program öğeleri açısından incelenmesi ve 2017 öğretim programı. 21. *Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(17), 521-545.
- Demirel, Ö. (2004). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. (7.Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Engin, İ., Akbaş, Y. & Gençtürk, E. (2003). I. Coğrafya kongresinden günümüze liselerimizde müfredat programlarındaki değişimler. *Milli Eğitim Dergisi*, S.157, 103-114. Erişim adresi: https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/157/ergin.htm
- Erden, M. (1993). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Personel Eğitim Merkezi Yayınları No: 6
- Geçit, Y. (2008). Cumhuriyet dönemi lise coğrafya öğretim programları üzerinde bir çalışma. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 18(2), 149-178. Erişim adresi: <http://dspace.marmara.edu.tr/bitstream/handle/11424/2551/594-1145-1-SM.pdf>.
- Girgin, M. (2010). Coğrafya öğretim programının (2005) kavramsal yapısı. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 15(23), 145-156. Erişim adresi: <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/26931>
- Karabağ, S. & Şahin, S. (2007). Coğrafya Dersi Öğretim Programı (2005). Karabağ, S. & Şahin, S. (Ed.). *Kuram ve Uygulamada Coğrafya Eğitimi* (s.55-74). Ankara: Gazi Kitabevi.

- Kızılcıoğlu, A. (2006). Coğrafya dersi öğretim programı hakkında düşünceler. *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(16), 1-19. Erişim adresi: <http://sbe.balikesir.edu.tr/dergi/edergi/c9s16/makale/c9s16m1.pdf>
- Koç, H & Aksoy, B. (2010). 2005 Coğrafya dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (2), 17-52. Erişim adresi: <http://dergipark.gov.tr/ksbd/issue/16229/169953>
- MEB, (2005). Coğrafya Dersi Öğretim Programı. Ankara.
- MEB, (2010). Coğrafya Dersi Öğretim Programı. Ankara.
- MEB, (2011). Coğrafya Dersi Öğretim Programı. Ankara.
- MEB, (2014). Coğrafya Dersi Öğretim Programı. Ankara.
- MEB, (2017). Coğrafya Dersi Öğretim Programı. Ankara.
- MEB, (2018). Coğrafya Dersi Öğretim Programı. Ankara.
- MYK, (2016). Türkiye yeterlilikler çerçevesi. Erişim tarihi: 10.11.2018, <https://www.myk.gov.tr/index.php/en/turkiye-yeterlilikler-cercevesi>
- Öztürk, M. (2014). Coğrafya Eğitiminde Araştırma, Ankara, Pegem Akademi yayınları.
- Şahin, S. ve Karabağ, S. (2006). An Evaluation Of The New Turkish Geography Curriculum In Secondary Level: Radical Shift In Turkish Geography Education, Global Changes and Regional Challenges, "ST. Kliment Ohridski" University of Sofia, Faculty of Geology and Geography, 28-30 April Sofia.
- Şahin, S., Karabağ, S. ve Öztürk, M. (2007). Skills Education through Geography Curriculum in Turkey, International Geographical Union Commission for Geographical Education British Sub-Committee with Herodot University of London Institute of Education April 10 th to 12 th , Changing Geographies: Innovative Curricula, London.
- TTKB, (2017a). 17/07/2017 Tarihli 84 sayılı karar. Erişim tarihi: 10.11.2018, <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=336>
- TTKB ,(2017b). Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 18 Temmuz 2017 tarihli basın açıklaması. Erişim tarihi: 10.11. 2018 https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/18160003_basin_aciklamasi-program.pdf.
- TTKB, (2018). 19/01/2018 Tarihli 26 sayılı karar. Erişim tarihi: 10.11.2018, <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspxPID=336>.
- Turoğlu, H. (2006). Orta Öğretim Coğrafya Müfredatında Yapılandırmacı Öğrenme, *Türk Coğrafya Dergisi*, 47, 115-130.
- Ünlü, M. (2014). Coğrafya Öğretimi, Ankara, Pegem Akademi yayınları.
- Ünlü, M. ve Yıldırım, S. (2017). Coğrafya dersi öğretim programına bir coğrafi beceri önerisi: mekânsal düşünme becerisi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 35, 13-20.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

ORCID

Bahaddin Şahin  <https://orcid.org/0000-0002-5911-1827>

Extended Summary

A Comparative Assessment Towards The Geography Course Curriculum 2005 And 2018

The 2005 Geography Course Curriculum went through three different revisions in 2010, 2011 and 2014. The 2010 and 2011 revisions were in the form of small-scale changes, like modifications in certain expressions and numbers of learning outcomes. On the other hand, more large-scale changes

were applied in the 2014 revision than the others. The underlying reason is the reduction of weekly course hours to 2 hours for the 10th grade Geography Course Curriculum through elimination of the elective part, which was previously 2+2 as 2 hours of compulsory plus 2 hours elective courses. The changes, therefore, occurred merely at the 10th grade level.

When it comes to 2016, the curriculum renewal, update and revision studies introduced by the Ministry of National Education were launched to cover 51 curriculums in total. Once the press statement issued by the Board of Education and Discipline on 18 July 2017, is examined, it stands out that not only the scientific and technological advances, but also the results of exams held on an international scale and the reports prepared by several national and international organizations and institutions have been effective as the reason for changing the curriculums (TTKB, 2017b). It appears that the data obtained from the Program for International Student Assessment, which is known as PISA - to which Turkey has been participating since 2003 - and implemented by the OECD, have effects on this condition.

Monitoring and evaluation studies were conducted for these curriculums, which were subject to a pilot application as of 2017-2018 school year, and the consequently revised curriculums were released to the public on 20 January 2018. The Geography Course Curriculum accepted by the resolution no.26 dated 19 January 2018 of the Board of Education and Discipline is also one of these curriculums (TTKB, 2018). The 2017 Geography Course Curriculum has, therefore, gone through a small-scale revision within the intervening six-month period.

The purpose of this research study is to compare the final version of the 2005 Geography Course Curriculum, as amended in 2014, and the final version of the 2017 Geography Course Curriculum, as amended in 2018, in terms of learning domain / unit, learning outcomes, skills and value dimensions.

This research aims at analyzing the 2005 Geography Course Curriculum, as amended in 2014, and the final version of the 2017 Geography Course Curriculum, as amended in 2018, by using the document analysis method, which is one of the qualitative research designs.

The 2005 Geography Course Curriculum contained 6 learning domains (Natural Systems, Human Systems, A Spatial Synthesis: Turkey, Global Environment: Regions and Countries, Environment and Society), including the Geographical Skills and Practices, which, in a sense, is a roof learning domain. However, the learning domains are named as units in the 2018 Geography Course Curriculum and the learning domain of 'A Spatial Synthesis: Turkey', which was present in the 2005 curriculum, is not one of the units. The learning outcomes involved in that learning domain have been added to other units where other relevant learning outcomes are provided. Nevertheless, the learning domain entitled Geographical Skills and Practices that was included in the 2005 curriculum is also not

defined as a separate unit in the 2017 curriculum, yet, the geographical skills comprising this learning domain are associated to other outcomes, as in the case of the 2005 curriculum. The 2018 Geography Course Curriculum has thus been structured as 4 units (Natural Systems, Human Systems, Global Environment: Regions and Countries, Environment and Society). It would not be wrong to say that the 2017 curriculum, in its current version, preserves the structural characteristics of the 2005 curriculum to a certain extent.

Distribution of outcomes by grade levels varies considerably for the 2018 Geography Course Curriculum, in comparison with the 2005 curriculum. The main reason behind such difference is the exclusion of the learning domain entitled A Spatial Synthesis: Turkey from the 2017 curriculum as a unit, which was available in the 2005 curriculum. The simplification efforts that were considered during the curriculum development process have also been effective on the mentioned change. When the contents of learning outcomes included in the 2018 Geography Course Curriculum are viewed, it is seen that some learning outcomes which were present in the 2005 curriculum have been completely removed, some outcomes have been newly added, some learning outcome expressions have been clarified and some outcomes have been divided into two, and that learning outcome borders have been drawn by adding descriptions to a great number of learning outcomes. Despite all these changes, it can be said that a majority of the learning outcomes pertaining to the 2018 Geography Course Curriculum essentially show similarities to the 2005 curriculum outcomes, to a large extent.

Eight common skills (Critical thinking skill, creative thinking skill, communication and empathy skill, problem-solving skill, decision-making skill, using information technology skill, using Turkish accurately, well and effectively skill, entrepreneurship skill) and eight geographical skills (surveying, observation, land survey, geographical inquiry, drawing and interpreting tables, charts and diagrams, time perception, change and continuity perception and evidence-collecting skills) were included in the 2005 Geography Course Curriculum. Nevertheless, the association between geographical skills and learning outcomes is also in the curriculum. However, the fact that the number of skills per learning outcome is higher in the 2005 curriculum caused troubles in practice. The common skills that were present in the 2005 curriculum are not included in the 2018 Geography Course Curriculum. Instead, 8 common key competences (communication in mother language, communication in foreign languages, mathematical competence and core competencies in science and technology, digital competence, learning to learn, social competencies and competencies related to citizenship, taking initiative and entrepreneurship) are featured in accordance with the Turkish Qualifications Framework.

The 2018 Geography Course Curriculum presents 10 values (Justice, friendship, honesty, self-control, patience and helpfulness), again, 4 of which are identical to the 2005 curriculum

(Responsibility, patriotism, love and respect). However, the association of the values to the learning outcomes are in the 2018 curriculum, as different from the 2005 curriculum. The 2018 Geography Course Curriculum differs from the 2005 curriculum, with regard to both the newly added values and the outcome-value relationship. It is also seen that the most mentioned values for the value-outcome relationship in the 2018 Geography Course Curriculum are, respectively, responsibility and patriotism.

Conclusion

According to the data obtained throughout this research, it would not be wrong to assert that the 2018 Geography Course Curriculum is one that significantly preserves the structural characteristics of the 2005 Geography Course Curriculum. When considered from the perspective of learning domain/unit, learning outcomes, skills and values on the other side, it is found that the 2018 Geography Course Curriculum underwent bigger changes than the 2005 curriculum. It is also clearly seen that not only the simplification and updating studies for the curriculums, carried out by the Ministry of National Education, but also the criticisms received from the field were taken into account while applying these changes. Simplification of the Geography Course Curriculum for 9th grades, exclusion of the learning domain entitled A Spatial Synthesis: Turkey as a unit and simplification of the learning outcomes pertaining to the Environment and Society learning domain included in the Geography Course Curriculum for 11th and 12th grades, in particular, are the tangible indicators of this situation.